

ŠTATISTICKÝ PREHĽAD O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO ZA ROK 2003

Úvod

„Verejná knižnica je miestne stredisko informácií, ktoré pohotovo sprístupňuje všetky druhy poznatkov a informácií svojim používateľom. Služby verejnej knižnice sa zakladajú na princípe rovnosti prístupu pre všetkých bez ohľadu na vek, rasu, pohlavie, náboženstvo, národnosť jazyk alebo spoločenské postavenie.“

Manifest UNESCO

Plnenie hlavných úloh

Postavenie a úlohy knižníc, ich zriaďovanie a poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti upravuje zákon č. 183/2000 Z.z. o knižniciach.

V zmysle tohto zákona je verejnou knižnicou aj obecná a regionálna knižnica.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici ako regionálna knižnica v územnom obvode okresov Banská Bystrica a Brezno je naďalej metodickým, bibliografickým a informačným strediskom.

- Poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam a ich zriaďovateľom formou osobných návštev – v roku 2003 ich bolo uskutočnených 65. Boli zamerané na riešenie aktuálnych potrieb knižníc (evidencie, revízie, výpožičný proces, inštruktáž pre nových knihovníkov, legislatíva, automatizácia).
- Organizuje porady s knihovníkmi obecných knižníc vo VKMK k aktuálnym témam knižničnej práce.
- Na základe zmluvných vzťahov zabezpečuje dopĺňanie knižničných fondov obecných knižníc – bolo uzavretých 24 dohôd medzi VKMK a OÚ.
- Spracúva štatistiku všetkých verejných knižníc.
- Odborne spracúva s prístupňuje súbežnú regionálnu bibliografiu a plní úlohy spojené s koordináciou bibliografickej činnosti v regióne.

- Utvára a sprístupňuje regionálne bibliografické a faktografické databázy.

Obecná knižnica podľa tohto zákona najmä:

- utvára a sprístupňuje univerzálny knižničný fond vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,
- poskytuje základné knižnično-informačné služby a spravidla aj špeciálne knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informačným zdrojom (sú to databázy a knižničné fondy, ktoré sa nachádzajú mimo knižnice),
- organizuje a uskutočňuje kultúrno-vzdelávacie aktivity.

O plnení týchto náročných úloh knižníc v zložitých ekonomických podmienkach v roku 2003 hovorí nasledovný rozbor činnosti. Vychádzal z podkladov získaných na základe výkazov o činnosti za rok 2003.

<u>Počet obcí spolu:</u>	<u>72</u>
z toho okres B. Bystrica	42
okres Brezno	30

<u>Počet obyvateľov:</u>	a) okres Banská Bystrica	111 747
	okresné sídlo	82 732
	b) okres Brezno	65 618
	okresné sídlo	23 000

Počet verejných knižníc spolu: **70 (+ 1 knižnica)**

okres Banská Bystrica **37**

(knižnica nie je zriadená v 5 obciach: Harmanec, Kynceľová, Motyčky, Pohronský Bukovec, Špania Dolina)

z toho s profes. knihovníkmi **1**

(oproti roku 2002 bola odprofesionalizovaná knižnica v Selciach, úväzok sa znížil z 0,5 na 0,3)

s <u>neprofes. knihovníkmi</u>	35
regionálna knižnica	1

okres Brezno **33**

(OÚ v 1 obci spravuje 2 knižnice - OÚ Nemecká knižnice Nemecká a Zámotie, OÚ Podbrezová 3 knižnice - Lopej, Štiavnička, Podbrezová)

z toho s profes. knihovníkmi **3**

(odprofesionalizovaná bola knižnica v Šumiaci, úväzok sa znížil z 0,5 na 9 hodín týždenne)

s <u>neprofes. knihovníkmi</u>	29
mestská knižnica	1

Automatizácia:

Pokračuje sa v retrokatalogizácii KF v Mestskej knižnici v Brezne (LIBRIS). Spracovaných je cca 78 % fondu, automatizované výpožičné služby sú spustené v oddelení pre deti a oddelení beletrie pre dospelých. Knižnica v Badíne (okres B. Bystrica) má tiež automatizované výpožičné služby v LIBRIS-e. V roku 2003 v tejto oblasti neboli žiadne nové aktivity.

Stav verejných knižníc:

- Štatistický výkaz zaslali všetky knižnice.
- Stagnovalo 6 knižníc, čo je len o 1 menej ako v roku 2002. Z toho bolo 5 z okresu B. Bystrica – Dúbravica, Horné Pršany, Oravce, Turecká a prof. knižnica Slovenská Ľupča (rekonštrukcia), z okresu Brezno iba 1 knižnica – Dolná Lehota. Činnosť obnovili 2 knižnice – Malachov z okresu B.Bystrica a Závadka z okresu Brezno.
- Zmena knihovníka bola v 9 knižniciach – 7 v okrese B. Bystrica (Môlča, Hrochoť, Medzibrod, Horná Mičiná, Hronsek, Kordíky, Riečka) a 2 v okrese Brezno (Pohronská Polhora a Jasenie). Je to najväčší počet zmien minimálne za posledných 10 rokov.
- Zmena priestorov bola v 6 knižniciach, z toho 5 do lepších priestorov (Nemce, Heľpa, Pohronská Polhora, Závadka, Štiavnička) a 1 do horších priestorov (Bystrá).

- Na nákup KF na 1 obyvateľa boli v roku 2003 zabezpečené v okrese Banská Bystrica finančné prostriedky vo výške 5,51 Sk a v okrese Brezno 4,87 Sk.

(Pozn: V nasledujúcich tabuľkách a prehľadoch nebudeme uvádzať stagnujúce knižnice, ktoré sú vymenované v texte).

KNIŽNIČNÉ FONDY

Okres Banská Bystrica:

	rok 2002	rok 2003	porov.
Stav k 31.12.	244 344	252 691	+ 8 347
z toho odb. pre dosp.	53 397	53 980	+ 583
% z celku	21,9	21,4	- 0,5
lit. pre deti	92 397	95 431	+ 3 034
% z celku	37,8	37,8	=
počet zv. na 1 obyv.	2,2	2,3	+ 0,1
počet zv. na 1 použ.	18,7	20,5	+ 1,8
obrat KF	1,46	1,35	- 0,11
prírastok – kúpa	2 769	2 267	- 502
- dar	1 790	2 403	+ 613

Okres Brezno:

	rok 2002	rok 2003	porov.
Stav k 31.12.	201 513	211 679	+ 10 166
z toho odb. pre dosp.	43 936	44 942	+ 1 006
% z celku	21,8	21,2	- 0,6
lit. pre deti	66 080	68 129	+ 2 049
% z celku	32,8	32,2	- 0,6
počet zv. na 1 obyv.	3,1	3,2	+ 0,1
počet zv. na 1 použ.	30,0	32,8	+ 2,8
obrat KF	1,11	1,04	- 0,07
prírastok– kúpa	1 335	1 495	+ 160
- dar	956	1 020	+ 64

Oproti predchádzajúcemu roku bol v obidvoch okresoch zaznamenaný nárast počtu knižničných jednotiek. V okrese B. Bystrica bol nárast KF v 21 knižniciach, najviac Sebedín (+ 313), Hronsek (+ 152) a VKMK (+ 476). V okrese Brezno stúpol KF taktiež v 21 knižniciach, najviac v Brezne (+ 644), Štiavničke (+ 284), Valaskej (+ 188) a Michalovej (+ 107).

Všetky väčšie prírastky KF neboli z dôvodu výraznejšieho nákupu KF, ale boli získané ako dary starších kníh najmä od súkromných osôb.

Prehľad o stave KF v jednotlivých kategóriách knižníc a o podiele prírastku KF získaného kúpou a darom je v nasledujúcich tabuľkách:

Okres B. Bystrica	2002	2003	Rozdiel	Prír. kúpa	Prír. dar	Úbytok
VKMK	129 329	129 805	+ 476	1 160	1 268	1 952
profes. knižnice	20 450	11 729	- 8 721	-	-	-
neprofes. knižnice	94 565	111 157	+16 592	1 107	1 135	596
SPOLU	244 344	252 691	+ 8 347	2 267	2 403	2 548
Okres Brezno						
Msk	60 408	61 052	+ 644	170	609	135
profes. knižnice	47 630	41 116	- 6 514	355	130	213
neprofes. knižnice	93 475	109 511	+16 036	970	330	974
SPOLU	201 513	211 379	+ 9 866	1 495	1 069	1 322

V roku 2003 nedostalo na nákup KF žiadne finančné prostriedky 12 fungujúcich knižníc, čo je o 4 viac ako v roku 2002.

Z okresu Banská Bystrica sú to z neprofesionálnych knižníc Hrochoť, Priechod, Môlča a Povrazník. Stagnujúca knižnica v Horných Pršianoch nakúpila knihy za 4 000 korún.

Finančné prostriedky nedostala ani profesionalizovaná knižnica v Slovenskej Ľupči, ktorá celý rok stagnovala z dôvodu generálnej rekonštrukcie priestorov kultúrneho domu a knižnice.

V okrese Brezno sú to 3 minuloročné knižnice (Jarabá, Valkovňa, Lom n/R.), pribudli však ďalšie 4 knižnice, z toho sú 2 bývalé profesionalizované (Šumiac, Zavadka) a ďalšie 2 sa v posledných rokoch tiež opakujú častejšie (Hronec, Osrblie).

Úbytok KF v profesionálnych knižniciach okresu B. Bystrica je veľký z toho dôvodu, že sa odpočítal KF knižnice v Selciach (- 8 721 kn.j.), ktorá bola odprofesionalizovaná a preradená do kategórie neprofesionalizovaných knižníc. Do knižničného fondu neprofesionalizovaných knižníc bol okrem Seliec započítaný aj KF Malachova a Horných Pršian, ktoré neboli v roku 2002 vykazované z dôvodu stagnácie (spolu + 4 365 kn.j.) a Vlkanovej, ktorá neposlala minulý rok štatistický výkaz (+ 1 860 kn.j.).

Výrazný úbytok KF u profesionálnych knižníc v okrese Brezno je tiež spôsobený tým, že sa odpočítalo 6 786 kn.j. knižnice zo Šumiaca, ktorá bola odprofesionalizovaná a preradená do kategórie neprofesionalizovaných knižníc. Okrem Šumiaca do tejto kategórie pribudla aj knižnica v Podbrezovej (+ 4 088 kn.j.), ktorá bola zahrnutá do siete verejných knižníc (predtým odborová knižnica prešla pod správu OÚ). Pripočítal sa tiež KF zo Závadky (+ 4 836 kn.j.), ktorá minulý rok stagnovala.

V tabuľke je vyjadrený aj skutočný prírastok a úbytok v jednotlivých kategóriách knižníc. Aj z nej môžeme vidieť, že vo VKMK, neprofesionálnych knižniciach okresu B. Bystrica a v MsK Brezno je prírastok v počte kusov nákupom nižší ako prírastok získaný darom.

Grant na nákup KF získala 1 knižnica – Braväcovo z fondu Pro-Slovakia (5 000), dve knižnice získali finančné prostriedky od sponzorov – Brezno (10 000) a Michalová (5 000).

VKMK dostala sponzorský príspevok od Mestského úradu v Banskej Bystrici vo výške 50 000 korún na nákup detskej literatúry.

STAV KNIŽNÍČNÉHO FONDU V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2002	KF rok 2003	porov.	počet zv. na 1 obyv.
<u>PROF.KN</u>					
B.Bystrica	82 493	129 329	129 805	+ 476	1,6
Sl. Ľupča	2 900	11 729	11 729	=	4,0
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>					
Badín	1 683	3 225	3 280	+ 55	1,9
Baláže	200	2 138	2 162	+ 27	10,8
Brusno	2 086	8 788	8 818	+ 30	4,2
Čerín	425	3 440	3 483	+ 43	8,2
D.Harm.	180	2 000	2 006	+ 6	11,1
D.Mičiná	328	3 022	2 960	- 62	9,0
Donovaly	162	1 081	1 056	- 25	6,5

Hiadel'	560	1 422	1 441	+ 19	2,6
H.Mičiná	488	2 349	2 254	- 95	4,6
Hrochoť	1 370	2 736	2 736	=	2,0
Hronsek	600	1 063	1 215	+ 152	2,0
Kordíky	250	2 799	2 814	+ 15	11,2
Králiky	528	1 732	1 759	+ 27	3,0
Lubietová	984	6 830	6 848	+ 18	6,9
Lučatín	558	2 070	2 052	- 18	3,7
Malachov	912	stag.	1 080		1,2
Medzibr.	1 350	7 578	7 538	- 40	5,6
Môlča	360	1 988	1 988	=	5,5
Moštenica	187	1 345	1 301	- 44	7,0
Nemce	1 132	2 688	2 755	+ 67	2,4
Podkonice	878	7 915	7 940	+ 25	9,0
Poniky	921	5 964	6 007	+ 43	6,5
Povrazník	147	3 737	3 737	=	25,4
Priečhod	910	2 770	2 775	+ 5	3,0
Riečka	567	2 404	2 430	+ 26	4,3
Sebedín	350	2 380	3 067	+ 313	8,8
Selce	2 010	8 721	8 772	+ 51	4,4
St. Hory	450	4 203	4 274	+ 71	9,5
Strelníky	812	4 501	4 538	+ 37	5,6
Tajov	475	2 397	2 449	+ 52	5,1
Vlkanová	986	n.š.v.	2 118		2,1

STAV KNIŽNÍČNÉHO FONDU V OKRESE BREZNO

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2002	KF rok 2003	porov.	počet zv. na 1 obyv.
<u>PROF.KN</u>					
Brezno	23 000	60 408	61 052	+ 644	2,7
Č.Balog	5 074	8 795	8 855	+ 60	1,7
Polomka	2 400	9 307	9 331	+ 24	3,9
Valaská	3 895	22 742	22 930	+ 188	5,9
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>					
Bacúch	1 013	4 399	4 431	+ 33	4,4
Beňuš	1 193	4 341	4 364	+ 23	3,7
Braväcovo	752	3 447	3 230	- 217	4,3
Bystrá	200	1 775	1 382	- 393	6,9
Drábsko	219	427	407	- 20	1,9

Heľpa	3 020	6 805	6 885	+ 80	2,3
H.Lehota	574	5 748	5 802	+ 54	10,1
Hronec	1 157	4 710	4 697	- 13	4,1
Jarabá	43	899	899	=	20,9
Jasenie	1 116	4 697	4 727	+ 30	4,2
Lom n/R.	326	2 801	2 678	- 123	8,2
Lopej	795	3 156	3 216	+ 60	4,0
Michalová	1 370	4 302	4 409	+ 107	3,2
Mýto p/Ď.	520	4 508	4 586	+ 78	8,8
Nemecká	1 600	4 807	4 793	- 14	3,0
Osrblie	390	1 618	1 618	=	4,1
Podbrez.	2 200		4 145		1,9
Pohorelá	2 600	6 189	6 191	+ 2	2,4
P.Polhora	1 720	5 780	5 860	+ 80	3,4
Predajná	1 346	4 084	4 145	+ 61	3,1
Ráztoka	309	1 640	1 665	+ 25	5,4
Sihla	219	1 340	1 317	- 23	6,0
Štiavnička	1 200	1 850	2 134	+ 284	1,8
Šumiac	1 479	6 786	6 792	+ 6	4,6
Telgárt	1 540	8 655	9 747	+ 92	5,7
Valkovňa	325	2 736	2 737	+ 1	8,4
Zámostie	270	2 761	2 788	+ 27	10,3
Závadka	2 450	stag.	4 836		2,0

ZLOŽENIE KNIŽNIČNÉHO FONDU – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	Odb.lit. pre dosp.	% z celku	Lit. pre deti	% z celku	obrat KF
<u>PROF.KN</u>					
B.Bystrica	36 660	28,2	50 665	39,0	2,34
Sl.Lupča	2 213	18,9	3 899	33,2	-
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>					
Badín	460	14,0	1 478	45,1	0,80
Baláže	164	7,6	906	41,8	0,07
Brusno	849	9,6	2 451	27,8	0,55
Čerín	355	10,2	1 372	39,4	0,27
D.Harm.	280	14,0	506	25,2	0,00
D.Mičiná	298	10,1	1 469	49,6	0,30

Donovaly	174	16,5	280	26,5	0,17
Hiaďeľ	329	22,8	437	30,3	0,36
H.Mičiná	168	7,4	1 128	50,0	0,10
Hrochoť	315	11,5	1 596	58,3	0,09
Hronsek	75	6,2	250	20,6	0,27
Kordíky	500	17,8	831	29,5	0,06
Králiky	84	4,8	833	47,4	0,22
Ľubietová	879	12,8	2 335	34,1	0,45
Lučatín	190	9,2	1 027	50,0	0,61
Malachov	40	3,7	252	23,3	1,1
Medzibr.	1 243	16,5	2 470	32,8	0,23
Môľča	175	8,8	387	19,5	0,13
Moštenica	137	10,5	720	55,3	0,25
Nemce	426	15,5	469	17,0	0,41
Podkonice	1 627	20,5	2 814	35,4	0,05
Poniky	949	15,8	2 278	37,9	0,49
Povrazník	293	7,8	2 064	55,2	0,15
Priečhod	610	22,0	960	34,6	0,02
Riečka	180	7,4	630	25,9	0,15
Sebedín	714	23,3	916	29,9	0,12
Selce	1 467	16,7	3 388	38,6	0,68
St. Hory	549	12,8	1 687	39,5	0,42
Strelníky	654	14,4	1 784	39,3	0,22
Tajov	150	6,1	918	37,5	0,48
Vlkanová	173	8,2	777	36,7	0,82

ZLOŽENIE KNIŽNIČNÉHO FONDU – OKRES BREZNO

Knižnica	Odb.lit. pre dosp.	% z celku	Lit. pre deti	% z celku	obrat KF
<u>PROF.KN</u>					
Brezno	20 543	33,6	16 058	26,3	1,93
Č.Balog	1 619	18,3	2 734	30,9	1,76
Polomka	1 392	14,9	3 578	38,4	1,09
Valaská	6 275	27,4	6 352	27,7	0,95
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>					
Bacúch	414	9,3	1 493	33,7	0,46
Beňuš	527	12,1	1 367	31,3	0,36
Braväcovo	459	14,2	1 407	43,6	0,66

Bystrá	150	10,8	397	28,8	0,25
Drábsko	88	21,6	79	19,4	0,66
Heľpa	1 256	18,2	3 568	51,8	0,19
H.Lehota	816	14,1	1 196	20,6	0,69
Hronec	580	12,3	892	19,0	0,06
Jarabá	261	29,0	296	32,9	0,03
Jasenie	211	4,5	1 630	34,5	0,14
Lom n/R.	294	11,0	1 083	40,1	0,54
Lopej	615	19,1	1 151	35,8	0,81
Michalová	277	6,3	2 083	47,2	0,98
Mýto p/Ď.	545	11,9	1 663	36,3	0,71
Nemecká	422	8,8	2 196	45,8	0,80
Osrblie	189	11,7	626	38,7	0,10
Podbrez.	500	12,1	1 645	39,7	0,43
Pohorelá	906	14,6	2 263	36,6	0,61
P.Polhora	455	7,8	2 647	45,2	0,13
Predajná	738	17,8	1 491	36,0	0,43
Ráztoka	332	19,9	337	20,2	0,21
Sihla	346	26,3	384	29,2	0,05
Štiavnička	292	13,7	558	26,1	3,84
Šumiac	1 258	18,5	2 262	33,3	0,67
Telgárt	1 694	19,4	2 758	31,5	0,56
Valkovňa	455	16,6	1 106	40,4	0,08
Zámostie	428	15,4	1 029	36,9	0,49
Závadka	550	11,4	786	16,2	0,00

VÝPOŽIČKY

Okres Banská Bystrica:

	rok 2002	rok 2003	porov.
Spolu	357 997	341 574	- 16 423
výp. na 1 obyv.	3,20	3,05	- 0,15
výp. na 1 použ.	27,43	27,73	+ 0,3
VKMK	310 687	304 514	- 6 173
z toho pre deti	86 854	93 053	+ 6 199
Prof. kniž.	18 699	-	- 18 699
z toho pre deti	7 696	-	- 7 696
Neprof. kniž.	28 611	37 060	+ 8 449
z toho pre deti	11 128	14 893	+ 3 765

Okres Brezno:

	rok 2002	rok 2003	porov.
Spolu	225 483	220 949	- 4 534
výp. na 1 obyv.	3,43	3,36	- 0,07
výp. na 1 použ.	33,61	34,19	+ 0,58
MsK	123 528	116 971	- 6 557
z toho pre deti	30 403	27 282	- 3 121
Prof. kniž.	48 549	47 624	- 925
z toho pre deti	20 312	18 456	- 1 856
Neprof. kniž.	53 406	56 354	+ 2 948
z toho pre deti	20 413	19 664	- 749

V okrese B. Bystrica celkový počet výpožičiek oproti roku 2002 klesol o 5 % , oproti roku 2001 o 10,2 % (o 35 960 výpožičiek).

Vo VKMK bol zaznamenaný pokles výpožičiek o 2 % , v profesionalizovaných knižniciach bol nulový počet výpožičiek, pretože sem patrí už len 1 knižnica – Slovenská Ľupča, ktorá z dôvodu rekonštrukcie neposkytovala knižničné služby (ročne dosahuje cca 13 000 výpožičiek).

Hoci sa oproti roku 2002 zvýšil počet neprofesionalizovaných knižníc o 3 (Selce – odprofesionalizovaná, Malachov – oživená, Vlkanová – v roku 2002 neposlala štat. výkaz), čo je spolu 8 853 výpožičiek, celkový nárast je len 8 449 výpožičiek. Počet výpožičiek klesol v 18 neprofesionalizovaných knižniciach (v roku 2002 len 11). Najväčší pokles bol zaznamenaný v knižniciach Medzibrod (- 1 931) a Selce (- 1 424). Výraznejší nárast výpožičiek bol len v Badíne (+ 1 696), Ľubietovej (+ 415) a Brusne (+351).

V okrese Brezno taktiež klesol celkový počet výpožičiek o 2 % (oproti roku 2001 o 7,2 % , čo je 16 800 výpožičiek). Najviac to bolo v MsK o 5,3 % (oproti roku 2001 o 15,5 % , čo je 20 530 výpožičiek).

V kategórii profesionalizovaných knižníc bol zaznamenaný len malý pokles výpožičiek i napriek tomu, že boli odpočítané výpožičky knižnice zo Šumiaca (4 590), ale v dvoch knižniciach z troch sa ich počet výrazne zvýšil (Čierny Balog + 3 158, Polomka + 1 404).

Do kategórie neprofesionalizovaných knižníc okrem Šumiaca pribudli aj výpožičky knižnice v Podbrezovej (1 807), ale v 12 z nich počet výpožičiek klesol (41 % knižníc). Najvýraznejší pokles bol v Pohronskej

Polhore (- 3 676) a Michalovej (- 943). Najväčší nárast zaznamenali knižnice Bacúch (+ 593), Beňuš (+ 474), Lopej (+ 426) a Mýto (+ 482).

Najviac výpožičiek zo všetkých neprofesionalizovaných knižníc oboch okresov má Štiavnička (8 200), čo je porovnateľné s počtom výpožičiek profesionalizovaných knižníc.

V roku 2002 bol v Banskobystrickom kraji dosiahnutý priemer **4,13 výpožičiek na 1 obyvateľa**. Z okresu Banská Bystrica nedosiahla tento ukazovateľ ani jedna knižnica. V okrese Brezno dosiahlo a prekročilo tento ukazovateľ 8 knižníc: Brezno, Polomka, Valaská, Horná Lehota, Lom nad Rimavicou, Mýto pod Ďumbierom, Štiavnička, Zámstie.

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	r. 2002	r. 2003	porov.	počet výp.na 1 ob.		na 1 čít 2003
				2002	2003	
<u>PROF.KN</u>						
B.Bystrica	310 687	304 514	- 6 173	3,8	3,7	29,8
Sl.Lupča	11 333	-	- 11 333	3,9	-	-
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Badín	986	2 628	+ 1 696	0,3	1,6	10,1
Baláže	180	152	- 28	0,9	0,8	4,8
Brusno	4 515	4 866	+ 351	2,2	2,3	23,0
Čerín	944	946	+ 2	2,2	2,2	15,8
D.Harm.	2	18	+ 16	-	0,1	4,5
D.Mičiná	922	889	- 33	2,7	2,7	11,9
Donovaly	202	185	- 17	1,2	1,1	20,1
Hiadeľ	620	521	- 99	1,1	0,9	10,6
H.Mičiná	341	205	- 136	0,7	0,7	6,8
Hrochoť	245	244	- 1	0,2	0,2	2,6
Hronsek	352	339	- 13	0,6	0,6	1,6
Kordíky	158	158	=	0,6	0,6	8,3
Králiky	326	391	+ 65	0,6	0,7	7,7
Ľubietová	2 676	3 091	+ 415	2,7	3,1	32,2
Lučatín	1 238	1 256	+ 18	2,2	2,3	20,3
Malachov	stag.	1 166			1,3	29,1
Medzibr.	3 695	1 764	- 1 931	2,8	1,3	15,5
Môlča	303	273	- 30	0,8	0,8	6,8
Moštenica	147	327	+ 180	0,8	1,7	16,4

Nemce	1 213	1 145	- 68	- 1,1	1,0	14,3
Podkonice	812	400	- 412	0,9	0,5	6,0
Poniky	3 169	2 950	- 219	3,4	3,2	41,5
Povrazník	609	578	- 31	4,1	3,9	25,1
Priechod	107	66	- 41	0,1	0,1	4,4
Riečka	467	377	- 90	0,7	0,7	11,1
Sebedín	180	365	+ 185	0,5	1,0	17,4
Selce	7 366	5 942	- 1 424	3,7	3,0	30,8
St. Hory	2 001	1 800	- 201	4,4	4,0	22,5
Strelníky	1 235	1 033	- 202	1,5	1,3	11,0
Tajov	966	1 195	+ 229	2,1	2,5	23,4
Vlkanová	n.š.v.	1 745			1,8	34,2

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BREZNO

Knižnica	r. 2002	r. 2003	porov.	počet výp.na 1 ob		na 1 čít 2003
				2002	2003	
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	123 528	116 971	- 6 557	5,4	5,1	38,1
Č.Balog	12 444	15 602	+ 3 158	2,5	2,5	3,1
Polomka	8 817	10 221	+ 1 404	2,7	4,3	49,8
Valaská	22 853	21 801	- 1 052	5,9	5,6	66,7
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Bacúch	1 477	2 070	+ 593	1,4	2,0	20,3
Beňuš	1 099	1 573	+ 474	0,9	1,3	26,2
Braväcovo	2 078	2 147	+ 69	2,8	2,9	25,3
Bystrá	418	349	- 69	2,1	1,7	19,4
Drábsko	272	133	- 139	1,2	0,6	10,6
Heľpa	1 520	1 335	- 185	0,5	0,5	5,7
H.Lehota	4 893	4 039	- 854	8,5	7,0	28,4
Hronec	438	279	- 159	0,4	0,2	18,6
Jarabá	25	25	=	0,6	0,6	6,3
Jasenie	1 111	688	- 423	1,0	0,6	20,8
Lom n/R.	1 183	1 449	+ 266	3,6	4,4	14,8
Lopej	2 208	2 634	+ 426	2,8	3,3	40,5
Michalová	5 268	4 325	- 943	3,8	3,2	24,3
Mýto p/Ď.	2 801	3 283	+ 482	5,4	6,3	46,9
Nemecká	4 049	3 860	- 189	2,2	2,4	16,1
Osrblie	170	170	=	0,4	0,4	10,6
Podbrez.	2 508	1 807	- 701	1,1	0,8	12,9

Pohorelá	3 552	3 838	+ 286	1,3	1,5	27,8
P.Polhora	4 460	784	- 3 676	2,6	0,5	7,6
Predajná	1 831	1 784	- 47	1,4	1,3	17,7
Ráztoka	302	362	+ 60	1,0	1,2	19,1
Sihla	50	58	+ 8	0,2	0,3	5,8
Štiavnička	7 906	8 200	+ 294	6,6	6,8	75,2
Šumiac	4 435	4 590	+ 155	3,0	3,1	56,0
Telgárt	5 020	4 980	- 40	3,3	3,2	45,3
Valkovňa	26	210	+ 184	0,1	0,7	9,5
Zámostie	1 249	1 367	+ 118	3,6	5,1	19,8
Závadka	stag.	40			0,0	8,8

ZLOŽENIE VÝPOŽIČIEK – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	odbor. pre dosp.	% z celku	lit. pre deti	% z celku	výp. per.	prez. výp.
<u>PROF.KN</u>						
B.Bystrica	51 257	16,8	78 160	25,7	58 890	48 083
Sl.Lupča	-	-	-	-	-	-
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Badín	263	10,0	1 439	54,8	-	-
Baláže	21	13,8	112	73,7	-	-
Brusno	247	5,1	927	19,1	-	-
Čerín	41	4,3	235	24,8	-	-
D.Harm.	-	-	-	-	-	-
D.Mičiná	132	14,8	405	45,5	-	-
Donovaly	36	19,4	-	-	-	-
Hiadeľ	39	7,5	158	30,3	-	-
H.Mičiná	26	12,7	127	61,6	-	-
Hrochoť	138	56,5	60	24,6	-	-
Hronsek	41	12,1	176	51,9	-	-
Kordíky	22	13,9	25	15,8	-	-
Králiky	10	2,6	120	30,7	-	-
Ľubietová	218	7,1	1 290	41,7	-	-
Lučatín	85	6,8	655	52,1	-	-
Malachov	18	1,5	353	30,3	-	-
Medzibr.	122	6,9	727	41,2	503	-
Môlča	11	40,0	219	80,2	-	-
Moštenica	-	-	69	21,1	-	-
Nemce	195	17,0	344	30,0	-	-

Podkonice	11	2,7	220	55,0	-	-
Poniky	337	11,4	1 501	50,1	-	-
Povrazník	15	2,6	274	47,4	-	-
Priechod	6	9,1	19	27,8	-	-
Riečka	-	-	117	31,0	-	-
Sebedín	55	15,1	150	41,1	-	-
Selce	360	6,1	3 477	58,5	-	-
St. Hory	138	7,7	436	24,2	129	-
Strelníky	111	10,7	277	26,8	-	-
Tajov	27	2,3	298	24,9	-	-
Vlkanová	112	6,4	607	34,8	-	-

ZLOŽENIE VÝPOŽIČIEK – OKRES BREZNO

Knižnica	odbor. pre dosp.	% z celku	lit. pre deti	% z celku	výp. per.	prez. výp.
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	23 247	19,9	27 282	23,3	21 360	42 57
Č.Balog	1 077	6,9	7 744	49,6	1 353	1 353
Polomka	1 622	15,9	4 385	42,9	309	3 198
Valaská	3 765	17,3	6 327	29,0	3 392	
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Bacúch	150	7,2	1 015	49,0	-	-
Beňuš	44	2,8	550	35,0	20	-
Braväcovo	148	6,9	857	39,9	299	-
Bystrá	11	3,1	42	12,0	-	-
Drábsko	17	12,8	58	43,6	12	-
Heľpa	40	3,0	374	28,0	-	-
H.Lehota	1 136	28,1	1 379	34,1	384	932
Hronec	20	7,2	99	35,5	-	-
Jarabá	-	-	-	-	-	-
Jasenie	1	-	553	80,8	-	-
Lom n/R.	39	2,7	1 193	82,3	-	-
Lopej	65	2,5	572	21,7	569	-
Michalová	291	6,7	1 438	33,3	1 221	-
Mýto p/Ď.	105	3,2	313	9,5	270	-
Nemecká	397	10,3	717	18,6	740	105
Osrblie	7	4,1	136	80,0	-	-
Podbrez.	64	3,5	410	22,7	326	-
Pohorelá	270	7,0	2 292	59,7	-	-

P.Polhora	154	19,6	448	57,1	-	-
Predajná	110	6,2	308	17,3	-	-
Ráztoka	332	91,7	30	8,3	-	-
Sihla	4	6,9	12	20,7	-	-
Štiavnička	202	2,5	1 135	13,8	940	-
Šumiac	187	4,1	2 256	55,7	127	-
Telgárt	220	4,4	2 855	57,3	15	-
Valkovňa	34	16,2	104	49,5	-	-
Zámostie	78	5,7	330	24,1	210	-
Závadka	20	50,0	15	37,5	-	-

POUŽÍVATELIA

Okres Banská Bystrica:

	rok 2002	rok 2003	porov.
Celkom	13 047	12 317	- 730
z toho deti do 15 r.	6 812	6 489	- 323
% z celk. počtu	52,2	52,7	+ 0,5
% použ. z počtu obyv.	11,6	9,1	- 2,5
počet návštevníkov	120 164	112 070	- 8 094
VKMK	10 785	10 212	- 573
z toho deti	5 695	5 460	- 235
% z celk. počtu použ.	52,8	53,5	+ 0,7
Prof. knižnice	467	-	- 467
z toho deti	228	-	- 228
% z celk. počtu použ.	48,8	-	-
Neprof. knižnice	1 795	2 105	+ 310
z toho deti	889	1 029	+ 140
% z celk. počtu použ.	49,5	48,9	- 0,6

Okres Brezno:

	rok 2002	rok 2003	porov.
Celkom	6 708	6 461	- 247
z toho pre deti do 15 r.	2 629	2 408	- 221
% z celk. počtu obyv.	39,2	37,3	- 1,9
% použ. z počtu obyv.	10,2	9,8	- 0,4
počet návštevníkov	70 000	67 793	- 2 207

Msk	3 338	3 068	- 270
z toho deti	996	825	- 171
% z celk. počtu použ.	29,8	26,9	- 2,9
Prof. knižnice	1 181	1 022	- 159
z toho deti	555	442	- 113
% z celk. počtu použ.	47,0	43,2	- 3,8
Neprof. knižnice	2 189	2 371	+ 182
z toho deti	1 078	1 141	+ 63
% z celk. počtu použ.	49,3	48,1	- 1,2

V počte používateľov sme zaznamenali nepriaznivý trend.

V okrese B. Bystrica bol oproti roku 2002 zaznamenaný celkový pokles používateľov o 5,6 %, v porovnaní s rokom 2001 o 7 % a v porovnaní s rokom 2000 o 16 % (- 2 350), vo VKMK je to pokles o 5,3 %. Jediná profesionalizovaná knižnica (Slov. Ľupča) neposkytovala žiadne výpožičné služby, preto nemala ani žiadnych zaregistrovaných používateľov (predtým cca 260), čo spôsobilo aj celkový pokles v tejto kategórii knižníc. V neprofesionalizovaných knižniciach aj napriek tomu, že pribudli používatelia z Malachova, Seliec a Vlkanovej (+ 334), celkový nárast je len o 310 používateľov. Pokles bol zaznamenaný v 15 knižniciach (43 %), najviac v Medzibrode (- 55). Výrazný nárast používateľov bol v Badíne (+ 43), Králikoch (+ 20) a Sebedíne (+ 15).

Počet detí do 15 rokov v celkovom hodnotení zaznamenal pokles, nárast v profesionalizovaných knižniciach bol z dôvodu presunov.

V okrese Brezno je pokles celkovo o 3,7 %. Ďalej pokračuje pokles v MsK (-270, - 532 oproti roku 2001 a - 1 204 používateľov oproti roku 2000). V profesionalizovaných knižniciach je po odpočítaní Šumiaca (cca 110) celkovo zanedbateľný pokles používateľov – v troch knižniciach poklesol spolu o 56. V neprofesionalizovaných knižniciach sa oproti roku 2002 započítali navyše používatelia zo Šumiaca, Podbrezovej a Závadky (267), celkový prírastok bol však len 182 používateľov, čiže sa „stratilo“ 85 používateľov. Najvýraznejší nárast bol v Lome n/Rim. (+ 22), Valkovni (+ 13), Predajnej (+12) a Braväcove (+ 10). Najväčší pokles používateľov bol v Hronci (- 54) a Jasení (- 21).

Počet detí do 15 rokov zaznamenal v celkovom hodnotení taktiež pokles okrem neprofesionalizovaných knižníc. Prírastok z dôvodu presunov je však menší ako úbytok.

Počet návštevníkov knižníc v okrese B. Bystrica klesol o 6,7 %, na jedného používateľa pripadlo 9,1 návštev ročne a tento ukazovateľ má

klesajúcu tendenciu (v roku 2002 to bol 9,2; 2001 9,5 návštevy; 2000 9,7 a v roku 1999 10,2).

Z počtu návštevníkov vyplýva, že **každý obyvateľ okresu navštívil knižnicu priemerne 1x ročne, vypožičal si 3 knihy a od spoločnosti dostal na nákup nových kníh 5,51 Sk.**

V okrese Brezno klesol počet návštevníkov o 3,1 % a na jedného používateľa pripadlo 10,5 návštevy ročne (rok 2002 10,4; rok 2001 10, rok 2000 9,6 a rok 1999 10,6).

Každý obyvateľ tohto okresu navštívil knižnicu tiež priemerne 1x ročne, vypožičal si 3 knihy a od spoločnosti dostal na nákup nových kníh 4,87 Sk.

POUŽÍVATELIA – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	r. 2002	r. 2003	por.	do 15 r.	%	% čit. z obyv	
						2002	2003
<u>PROF.KN</u> B.Bystrica Sl.Ľupča NEPROF. <u>KNIŽN.</u>	10 785 stag.	10 212	- 573	5 460	5305	13,0	12,4
Badín	218	261	+ 43	152	58,2	13,0	15,5
Baláže	34	32	- 2	23	71,8	17,9	16,0
Brusno	210	212	+ 2	107	50,5	10,1	10,2
Čerín	60	60	=	21	35,0	14,1	14,1
D.Harm.	2	4	+ 2	-	-	1,1	2,2
D.Mičiná	87	75	- 12	27	36,0	25,8	22,9
Donovaly	10	9	- 1	-	-	6,2	5,6
Hiadeľ	40	49	+ 9	15	30,6	7,2	8,8
H.Mičiná	39	30	- 9	15	50,0	8,0	6,1
Hrochoť	38	94	+ 56	63	67,0	2,8	6,9
Hronsek	30	25	- 5	14	56,0	5,5	4,2
Kordíky	19	18	- 1	4	22,2	7,6	7,2
Králiky	31	51	+ 20	20	39,2	5,9	9,7
Ľubietová	104	96	- 8	45	46,9	10,6	9,8
Lučatín	58	62	+ 4	38	61,3	10,4	11,1
Malachov		90		40	44,4		9,9
Medzibr.	169	114	- 55	61	53,5	12,8	8,4
Môlča	35	40	+ 5	29	72,5	9,7	11,1
Moštenica	20	20	=	5	25,0	10,7	10,7

Nemce	94	80	- 14	34	42,5	8,4	7,1
Podkonice	92	67	- 25	25	37,3	10,5	7,6
Poniky	80	71	- 9	43	60,6	8,7	7,7
Povrazník	22	23	+ 1	13	56,5	15,0	15,6
Priechod	18	15	- 3	7	46,6	2,0	1,6
Riečka	49	34	- 15	10	29,4	8,6	6,0
Sebedín	6	21	+ 15	8	38,1	1,7	6,0
Selce	201	193	- 8	112	58,0	10,0	9,6
St. Hory	80	80	=	29	36,2	17,7	17,8
Strelníky	113	94	- 19	51	54,2	13,9	11,6
Tajov	37	51	+ 14	15	29,4	8,1	10,7
Vlkanová	n.š.v.	51		16	31,7		5,2

POUŽÍVATELIA – OKRES BREZNO

Knižnica	r. 2002	r.2003	por.	do 15 r.	%	% čit. z obyv.	
						2002	2003
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	3 338	3 068	- 270	825	26,9	14,6	13,3
Č.Balog	495	490	- 5	204	41,6	9,8	9,6
Polomka	232	205	- 27	116	56,6	7,1	8,5
Valaská	361	327	- 34	122	37,3	9,3	8,4
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	92	102	+ 10	51	50,0	9,0	10,1
Beňuš	61	60	- 1	22	36,7	5,1	5,0
Braväcovo	104	85	- 19	47	55,3	13,8	11,3
Bystrá	23	18	- 5	3	16,7	11,4	9,0
Drábsko	34	33	- 1	9	27,3	15,5	15,1
Heľpa	165	233	+ 68	179	76,8	5,5	7,7
H.Lehota	152	142	- 10	48	33,8	26,5	24,7
Hronec	69	15	- 54	8	53,3	5,7	1,3
Jarabá	9	9	=	-	-	30,2	30,2
Jasenie	54	33	- 21	26	78,8	4,8	3,0
Lom n/R.	76	98	+ 22	82	83,7	23,3	30,1
Lopej	65	65	=	16	24,3	8,3	8,2
Michalová	191	178	- 13	114	64,0	13,9	13,0
Mýto p/Ď.	73	70	- 3	12	17,1	14,0	13,5
Nemecká	231	240	+ 9	42	17,5	12,6	15,0
Osrblie	20	16	- 4	10	62,5	5,1	4,1
Podbrez.	178	140	- 38	64	45,7	8,1	6,6

Pohorelá	132	138	+ 6	81	58,7	5,0	5,3
P.Polhora	102	103	+ 1	70	68,0	6,0	6,0
Predajná	89	101	+ 12	42	41,6	6,6	7,5
Ráztoka	15	19	+ 4	-	-	4,8	6,1
Sihla	8	10	+ 2	2	20,0	3,7	4,6
Štiavnička	134	109	- 25	45	41,3	11,2	9,1
Šumiac	93	82	- 11	38	46,3	6,2	5,5
Telgárt	105	110	+ 5	78	70,9	6,8	7,1
Valkovňa	9	22	+ 13	15	68,2	2,8	6,8
Zámostie	72	69	- 3	32	46,4	26,7	25,5
Závadka	stag.	45		28	62,2		1,8

KULTÚRNO – VÝCHOVNÉ PODUJATIA

	2002	2003	porov.	z toho inf. vých.
<u>Okres Banská Bystrica</u>				
Spolu	534	550	+ 16	107
VKMK	480	502	+ 22	99
Prof. knižnice	19	-	- 19	-
Neprof. knižnice	35	48	+ 13	8
<u>Okres Brezno</u>				
Spolu	104	123	+ 19	51
MsK	40	46	+ 6	27
Prof. knižnice	34	39	+ 5	15
Neprof. knižnice	30	38	+ 8	9

Počet podujatí v okrese B. Bystrica stúpol a to zásluhou VKMK, kde bol zaznamenaný výrazný nárast vzdelávacích aktivít (oproti roku 2001 o 140 podujatí). Profesionalizované knižnice okresu podujatia neuskutočňovali, len neprofesionalizované. Tam bol zaznamenaný nárast, lebo preradená knižnica v Selciach zorganizovala, tak ako aj v minulých rokoch, najviac podujatí zo všetkých knižníc – 13. Podujatia uskutočnilo iba 9 neprofesionalizovaných knižníc – Badín, Brusno, Dolná Mičiná, Ľubietová, Lučatín, Medzibrod, Poniky, Povrazník, Selce, čo je o 2 menej ako v roku 2002. Odbudli knižnice Staré Hory, Tajov, Čerín, Hronsek, pribudli Povrazník a Badín. Je to 26 % z celkového počtu knižníc (v roku 2002 38 %).

V okrese Brezno stúpol počet zorganizovaných podujatí vo všetkých kategóriách. V profesionalizovaných knižniciach má na tom najväčší podiel Čierny Balog (+ 6). V neprofesionalizovaných je ten istý počet knižníc, ktoré zorganizovali podujatia, t.j. 12, ale celkový počet týchto knižníc stúpol o 2, čiže sa znížilo % zo 48 v roku 2002 na 41 %. Sú to knižnice: Bacúch, Horná Lehota, Lom n/Rim., Lopej, Michalová, Mýto, Nemecká, Pohorelá, Predajná, Štiavnička, Telgárt, Zámostie. Odbudli knižnice Braváčovo, Heľpa, Sihla, pribudli Bacúch, Lopej, Predajná.

PROSTRIEDKY NA NÁKUP KF

	rok 2002	rok 2003	porov.
<u>Okres Banská Bystrica:</u>	(Sk)		
Celkom	787 000	616 000	- 171 000
VKMK	578 000	402 000	- 176 000
Prof. knižnice	59 000	-	- 59 000
Neprof. knižnice	150 000	214 000	+ 64 000
<u>Okres Brezno:</u>			
Celkom	306 000	320 000	+ 14 000
Msk	42 000	74 000	+ 32 000
Prof. knižnice	95 000	82 000	- 13 000
Neprof. knižnice	169 000	164 000	- 5 000

Finančná čiastka na nákup KF sa v okrese Brezno oproti roku 2002 zvýšila zásluhou zvýšeného, ale stále nepostačujúceho nákupu v MsK Brezno. V okrese B. Bystrica klesla zásluhou poklesu nákupu vo VKMK a profesionalizovaných knižniciach (už spomínaná stagnácia knižnice v Slovenskej Ľupči). Zároveň stúpol počet knižníc s nulovým nákupom zo 14 v roku 2002 na 16, z toho bolo 12 fungujúcich a 4 stagnujúce knižnice (v roku 2001 ich bolo 15).

V okrese B. Bystrica sú to 4 neprofesionalizované, z toho tie isté dve ako vlani, t.j. Hrochoť a Priečhod, pridali sa k nim knižnice v Môlči a Povrazníku. Knižnica v Horných Pršanoch, ktorá sa vykazuje ako stagnujúca, nakúpila knihy za 4 000 korún. Knižnica už bola tesne pred otvorením (stagnovala od roku 1996), ale pri živelnej pohrome v auguste 2003 došlo k značnému poškodeniu budovy OÚ, kde je aj knižnica. Z dôvodu odstraňovania škôd a následnej rekonštrukcii sa do konca decembra nepodarilo opäť obnoviť činnosť knižnice.

Najnižšia čiastka na nákup KF bola 1 000 korún (Donovaly, D. Harmanec), najvyššia 20 000 (Medzibrod), 15 000 (Nemce). Úplne

rekordný nákup KF je vo Vlkanovej – 54 000 korún (obec je lokalizovaná v priemyselnej zóne s viacerými prosperujúcimi firmami).

V okrese Brezno je stále zlá situácia v MsK Brezno. Hoci oproti minulému roku prostriedky na nákup KF stúpli (31 000 knihy, 32 000 periodiká), stále je to nepostačujúca suma. Oveľa lepšie sú na tom niektoré profesionalizované knižnice, kde napr. Čierny Balog nakúpil za 46 000 korún a Valaská za 33 000 korún. Pokles o 5 000 korún bol v Polomke.

V neprofesionalizovaných knižniciach stúpol počet s nulovým nákupom oproti roku 2002 o 3 z 5 na 8, z toho je 7 fungujúcich (Hronec, Jarabá, Lom n/Rim., Osrbľie, Šumiac, Valkovňa, Závadka). Veľmi malá čiastka, dá sa povedať takmer žiadna, je aj v bývalej profesionalizovanej knižnici Pohorelá (400 korún), žiadna v Závadke a Šumiaci. Finančné čiastky na nákup KF sa pohybovali od 2 500 korún (Sihla) do 26 000 korún (Michalová).

Počet fungujúcich knižníc, ktoré nenakupovali nové knihy od roku 1991 je nasledovný:

rok 1991 – 22 knižníc (fungujúcich)	
rok 1992 – 10 knižníc	rok 1998 – 8 knižníc
rok 1993 – 10 knižníc	rok 1999 – 11 knižníc
rok 1994 – 2 knižnice	rok 2000 – 9 knižníc
rok 1995 – 6 knižníc	rok 2001 – 12 knižníc
rok 1996 – 8 knižníc	rok 2002 – 7 knižníc
rok 1997 – 4 knižnice	rok 2003 – 12 knižníc

Dohodu o zabezpečení dopĺňania knižničného fondu pre obecné knižnice uzavrelo 24 obecných úradov pre knižnice:

Okres B.B.: Selce, Badín, Dolný Harmanec, Horné Pršany, Poniky, Lučatín, Hronec, Dolná Mičina, Horné Pršany – spolu 9.

Okres Brezno: Čierny Balog, Telgárt, Michalová, Bacúch, Beňuš, Bystrá, Braväcovo, Lopej, Štiavnička, Predajná, Mýto p/Ď., Sihla, Ráztoka, Horná Lehota, Pohr. Polhora – spolu 15.

Pridelené finančné prostriedky sa pohybovali v rozpätí od 1 000 do 30 000 korún. V priemere je to na 1 knižnicu 7 916 korún, čo je iba o 104 korún viac ako v roku 2002.

Priebeh a vývoj centrálného nákupu od roku 1991 je nasledovný:

	počet knižníc	výška príspevku	priemer na 1 kniž.
1991	13	35 000	2 692
1992	17	50 000	2 941
1993	21	65 000	3 095
1994	23	80 000	3 478
1995	27	123 000	4 555
1996	28	150 000	5 357
1997	29	178 000	6 138
1998	29	185 000	6 380
1999	23	147 000	6 430
2000	24	146 500	6 100
2001	22	150 500	6 840
2002	24	187 500	7 812
2003	24	190 000	7 916

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že priemerná pridelená čiastka každý rok mierne stúpa, z ďalších prehľadov však uvidíme, že je t nepostačujúca.

Priemerná cena knihy sa oproti roku 2002 nezmenila a dokonca mierne klesla i napriek zvýšenej sadzbe DPH (zrejme sa nakupovali lacnejšie knihy a využívali sa rôzne zľavy) a je cca 198 korún. Na dosiahnutie prírastku nových kníh z roku 1990 – 28 000 kn.j by však i pri tejto cene kníh by bolo potrebných minimálne 5 544 000 korún v obidvoch okresoch spolu, t.j. v priemere 31,30 Sk na 1 obyvateľa (bez periodík a špeciálnych dokumentov). Túto sumu dosiahla a prekročila iba knižnica vo Vlkanovej (54,80 Sk), najviac sa jej priblížili knižnice Staré Hory (22,20), Zámotie (25,90), Horná Lehota (24,40) a Mýto p/Ďumb. (21,7). V tabuľke je uvedené, koľko korún na nákup KF podľa medzinárodných odporúčaní by bolo potrebné v jednotlivých knižniciach (podrobnejšie v časti „Porovnanie vybraných ukazovateľov ...“)

V roku 2000 bolo nakúpených v obidvoch okresoch spolu 4 375 kn. j., v roku 2001 4 202 kn.j., v roku 2002 4 104 kn. j. a v roku 2003 len 3 762 kn.j. čo o 342 kníh menej ako v roku 2002 a o 613 kníh menej ako v roku 2000. Je to iba 13,4 % zo skutočnosti v roku 1990 (v roku 1999 to bolo 19 %, v roku 2000 15,6 %, v roku 2001 15 %, v roku 2002 14,6 %) a toto % každý rok klesá.

	Sk na 1 obyvateľa ročne na nákup KF				
	1999	2000	2001	2002	2003
<u>Okres B.B.</u>					
VKMK	4,72	6,10	6,90	7,00	4,90
Prof. kn.	14,22	15,40	12,10	12,00	-
Neprof. kn.	5,01	5,25	6,00	6,20	8,10
<u>Okres Brezno</u>					
Msk	6,52	4,13	2,01	1,81	3,20
Prof. kn.	5,50	4,32	4,24	7,40	7,20
Neprof. kn.	4,95	4,35	5,24	5,60	5,30

Na nákup KF boli v okrese B. Bystrica zabezpečené finančné prostriedky vo výške 5,51, na 1 obyvateľa, čo je o 1,49 Sk menej ako v roku 2002 (7,00), o 1,44 ako v roku 2001 (6,95) a o 0,83 menej ako v roku 2000 (6,34), t.j. namiesto stúpajúceho trendu je i pri zvyšujúcej sa cene kníh zaznamenaný pokles pridelených finančných prostriedkov.

V okrese Brezno pripadlo na nákup KF 4,87 Sk na 1 obyvateľa, čo je o 0,22 Sk viac ako v roku 2002 (4,65), o 0,96 Sk viac ako v roku 2001 (3,91) a iba o 0,60 Sk viac ako ako v roku 2000 (4,27). I pri mierne stúpajúcom trende sú to v podstate zanedbateľné halierové hodnoty a pri celkovom veľmi nízkom priemere je to absolútne nepostačujúca výška príspevku.

ÚVAZKY

V úväzkoch oproti roku 2002 nastali zmeny.

V okrese B.Bystrica sa po odpočítaní VKMK znížili úväzky o 0,1, čo v prepočte znamená o 4 hodiny týždenne. Odprofesionalizovaním Seliec sa znížil počet hodín o 9, pribudli knižnice v Malachove (2 h/t.) a Vlkanovej (3 h/t.).

V okrese Brezno nedošlo v celkovom vyhodnotení k zmene úväzkov. I napriek tomu, že sa znížil počet hodín v Šumiaci o 11 (9 h/t.), pribudla knižnica v Podbrezovej (8 h/t.), Závadke (2 h/t.). Okrem toho v Braväcove, Pohronskej Polhore a Valkovni sa zvýšil úväzok (spolu 4 h/t.), Beňuši, Mýte a Pohorelej sa znížil (spolu 3 h/t.)

Podľa medzinárodných kritérií sa doporučuje ako základný počet pracovníkov **jeden pracovník na plný úväzok na 2 500 obyvateľov.** Z našich okresov by to mali byť knižnice: Slovenská Ľupča, Čierny Balog, Polomka, Valaská, Heľpa, Pohorelá Závadka. Logicky z toho vyplýva, že v obciach z počtom obyvateľov od 1 300 do 2 500 by mal byť knihovník aspoň na polovičný úväzok. Týka sa to obcí: Nemecká, Podbrezová, Pohronská Polhora, Predajná, Štiavnička, Šumiac, Telgárt, Badín, Brusno, Hrochoť, Medzibrod, Selce.

Skutočnosť je taká, že len prvé štyri menované knižnice sú profesionalizované, z toho na plný úväzok len jedna (Čierny Balog). Ďalších 11 knižníc (podčiarknutých) bolo profesionalizovaných, ale zmenou pomerov a prechodom pod samosprávu (a najmä z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov a následnej kumulácie funkcií v rámci OÚ) boli postupne odprofesionalizované.

KVČ- FINANČNÉ PROSTRIEDKY – ÚVAZKY - OKRES B.BYSTRICA

Knižnica	KVČ	Sk na nákup KF			Sk na 1 obyv.		úväzky
		2002	2003	odpor.*/	2002	2003	
<u>PROF.KN</u>							
B.Bystrica	502	578 000	402 000	3,3 mil.	7,00	4,90	23,0
<u>Sl.Ľupča</u>	-	44 000	-	144 000	15,20	-	0,5
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							h/t
Badín	1	32 050	13 000	83 000	19,00	7,70	7,5
Baláže	-	1 000	2 000	10 000	5,30	10,00	2
Brusno	3	15 000	6 000	103 000	7,20	2,90	8
Čerín	-	5 000	5 228	21 000	11,80	12,30	2
D.Harm.	-	-	1 252	9 000	-	7,00	p.p.
D.Mičiná	5	3 000	3 000	16 000	8,90	9,10	4,5
Donovaly	-	1 000	1 000	8 000	6,20	6,20	1
Hiadeľ	-	4 521	2 518	28 000	8,10	4,50	1
H.Mičiná	-	1 650	3 000	24 000	3,40	6,10	3
Hrochoť	-	-	-	68 000	-	-	8
Hronsek	-	5 000	4 000	30 000	9,10	6,70	1
Kordíky	-	2 000	4 000	13 000	8,00	16,00	2
Králiky	-	5 000	5 023	26 000	9,50	9,50	2
Ľubietová	2	3 000	3 000	49 000	3,00	3,00	4
Lučatín	2	5 000	6 000	27 000	9,00	10,80	2

Malachov	-	-	4 500	45 000	-	4,90	2
Medzibr.	3	15 000	20 000	67 000	11,40	14,80	6
Môlča	-	3 000	-	18 000	8,30	-	1
Moštenica	-	2 000	2 000	9 000	10,70	10,70	1
Nemce	-	10 070	15 245	56 000	9,00	13,50	2
Podkonice	-	4 000	4 000	43 000	4,60	4,60	4,5
Poniky	8	10 450	10 000	45 000	11,30	10,90	2,5
Povrazník	2	1 000	-	8 000	6,80	-	2
Priechod	-	-	-	45 000	-	-	1,5
Riečka	-	3 000	3 782	28 000	5,30	6,70	1
Sebedín	-	-	2 000	17 000	-	5,70	3
Selce	13	15 000	10 000	99 000	7,50	5,00	11
St. Hory	-	10 000	10 000	22 000	22,10	22,20	2
Strelníky	-	6 000	5 000	40 000	7,40	6,20	2
Tajov	-	5 100	8 958	23 000	11,20	18,90	3
Vlkanová	-	n.š.v.	54 000	49 000	-	54,80	2

KVČ – FINANČNÉ PROSTRIEDKY – ÚVAZKY – OKRES BREZNO

Knížnica	KVČ	Sk na nákup KF			Sk na 1 obyv.		úvazky
		2002	2003	odpor. */	2002	2003	
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	46	42 000	74 000	9108000	1,80	3,20	8,0
Č.Balog	22	46 000	46 500	252 000	9,10	9,10	1,0
Polomka	8	12 400	5 000	112 000	3,80	2,10	0,5
Valaská	9	32 730	30 000	193 000	8,50	7,70	0,6
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	3	5 850	5 000	50 000	5,70	4,90	3 h/t.
Beňuš	-	3 000	3 000	59 000	2,50	2,50	3
Braväcovo	10	5 000	10 000	37 000	6,50	13,30	4
Bystrá	-	3 000	3 000	10 000	14,90	14,90	1
Drábsko	-	5 138	3 352	11 000	23,5	15,30	1
Heľpa	-	15 000	20 000	150 000	4,50	6,60	5
H.Lehota	6	13 000	14 000	28 000	22,60	24,40	6
Hronec	-	555	-	57 000	-	-	4
Jarabá	-	-	-	2 000	-	-	p.p.
Jasenie	-	4 500	4 760	55 000	4,00	4,30	2
Lom n/R.	3	-	-	16 000	-	-	4
Lopej	1	10 000	10 000	39 000	12,80	12,60	4

Michalová	6	20 000	26 000	68 000	14,60	19,00	6
Mýto p/Ď.	3	9 200	11 300	26 000	17,70	21,70	5
Nemecká	1	9 000	9 000	79 000	4,90	5,60	6
Osrblie	-	1 000	-	19 000	2,50	-	2
Podbrez.	-	-	10 000	109 000		4,50	8
Pohorelá	7	4 150	400	129 000	1,60	0,20	7
P.Polhora	-	15 000	15 000	85 000	8,70	8,70	8
Predajná	1	7 000	7 000	67 000	5,20	5,20	3
Ráztoka	-	3 500	3 500	15 000	11,30	11,30	2
Sihla	-	2 500	2 500	11 000	11,40	11,40	2
Štiavnička	3	11 000	11 000	59 000	9,20	9,20	8
Šumiac	-	5 000	-	73 000	3,40	-	9
Telgárt	2	10 360	15 360	76 000	7,40	10,00	10
Valkovňa	-	-	-	16 000	-	-	2
Zámostie	2	4 500	7 000	13 000	16,70	25,90	3
Závadka	-	-	-	122 000	-	-	2

*/ prepočet podľa medzinárodných odporúčaní

POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI ODPORÚČANAMI

V minulom roku sme prvýkrát porovnávali niektoré ukazovatele s medzinárodnými odporúčaniami. Keďže sa stávame súčasťou vyspelej Európy, je to ešte aktuálnejšie.

Podľa Manifestu UNESCO o verejných knižniciach „**všetky vekové skupiny musia v knižnici nájsť materiály podľa svojich potrieb.**“ Aby táto zásada mohla byť splnená, je doporučená určitá miera aktualizácie KF. Podľa európskych kritérií by sa mal knižničný fond vo verejných knižniciach **obmeniť za 20 rokov.** Za aký dlhý čas by sa pri súčasnom tempe dopĺňovania obmenil v jednotlivých knižniciach je prepočítané v poslednom stĺpci tabuľky. Zistíme, že niektoré prepočty sú neuveriteľné, počet rokov sa pohybuje v rozpätí od dvoj až do tridsať-násobku. Aj to len dokazuje, v akej zlej situácii je v súčasnosti dopĺňovanie KF.

Podľa odporúčaní IFLA (Medzinárodná federácia knihovníckych spolkov a inštitúcií) má byť prírastok knižničného fondu v sídlach do **25 000 obyvateľov 0,25 knihy na 1 obyvateľa ročne,** t.j. na každých 1000 obyvateľov 250 kníh ročne.

Pre zaujímavosť a porovnanie v tabuľke uvádzame aj prírastky kníh dosiahnuté v roku 1990 pred prechodom pod samosprávy, kedy ešte knižnice nepocítili dopady zmeny. Zistíme, že 61 % knižníc plnilo a prekračovalo dnešné kritéria a mnohé sa veľmi približovali (piaty stĺpec). Dá sa konštatovať, že vtedy boli naše knižnice v doplňovaní na európskej úrovni. O dnešnom stave knižníc v doplňovaní sa to nemôže povedať, pretože európske kritérium plní jedine knižnica vo Vlkanovej. Ostatné knižnice sú v hlbokom deficite a aj keď niekde sú o trocha vyššie ukazovatele, je to spôsobené len vďaka prírastku získaného darom kníh, nie kúpou (Hronsek, Malachov, Sebedín, Štiavnička).

Finančnú čiastku potrebnú na dosiahnutie odporúčaného prírastku vypočítame tak, že priemernú cenu knihy násobíme počtom zväzkov uvedenom v štvrtom stĺpci nasledujúcej tabuľky.(Táto suma je pre každú knižnicu už vypočítaná a uvedená v štvrtom stĺpci predchádzajúcej tabuľky). Prepočty môžu poslúžiť pri obhajovaní potrieb knižnice napr. pri zostavovaní ročných rozpočtov alebo dlhodobějších koncepcií.

Obec	P R Í R A S T O K K F (počet zv.)				% z odporúč. prír. KF		obmen a KF (odpor 20 r.)
	1990	2002	2003	odpor účnaný	v roku 1990	v roku 2003	
B.Bystrica	11 157	3 213	2 428	16 549	67	15	53 r.
Sl.Lupča	367	132	stag.	725	51	18	91
Badín	358	161	61	420	85	15	54
Baláže	137	5	28	50	274	56	77
Brusno	340	61	30	521	65	6	294
Čerín	194	90	43	106	183	41	81
D.Harm.	78	-	6	45	173	13	334
D.Mičiná	148	19	19	82	180	23	156
Donovaly	50	9	16	40	125	40	66
Hiadeľ	91	36	19	140	65	14	76
H.Mičiná	116	8	6	122	95	5	375
Hrochoť	255	-	-	342	75	-	-
Hronsek	75	32	152*	150	50	101	8
Kordíky	71	10	15	62	114	24	188
Králiky	195	38	27	132	148	20	65
Ľubietová	660	28	18	246	268	7	380
Lučatín	180	16	25	139	130	18	82
Malachov	35**	-	215*	228	15	94	5
Medzibr.	404	74	120	337	120	36	63
Môlča	98	215*	-	90	109	-	-

Moštenica	76	15	15	47	162	32	87
Nemce	466**	78	123*	283	165	43	22
Podkonice	209	19	25	219	95	11	318
Poniky	268	49	50	230	116	22	120
Povrazník	141	58*	-	40	352	-	-
Priechod	226	-	5	227	100	2	555
Riečka	225	24	26	142	158	18	93
Sebedín	68	-	729*	88	77	828	4
Selce	268	78	51	502	54	10	172
St.Hory	163	68	71	112	145	63	60
Strelníky	286	74	37	203	141	18	127
Tajov	156	35	52	119	131	437	47
Vlkanová	629	n.š.v.	258	246	256	105	8

Vysvetlivky: * väčší počet kníh získaný darom

** prírastok KF v roku vzniku knižnice (u novovznik. kn.)

- žiadny prírastok KF alebo nevypočítateľný údaj

Obec	P R Í R A S T O K K F (počet zv.)				% z odporúč. prír. KF		obmen a KF (odpor 20 r.)
	1990	2002	2003	odpor účnaný	v roku 1990	v roku 2003	
Brezno	4 958	365	779*	4 600			
Č.Balog	368	229	200	1 274	29	16	44
Polomka	390	70	33	600	65	6	283
Valaská	469	216	252	973	48	26	91
Bacúch	275	43	32	253	109	13	138
Beňuš	264	41	23	298	89	8	190
Braväcovo	244	72	32	188	130	17	101
Bystrá	56	20	20	50	112	40	69
Drábsko	313	45	18	55	570	33	23
Heľpa	367	158	80	755	49	11	86
H.Lehota	305	40	54	143	213	38	107
Hronec	252	17	3	289	87	1	1 565
Jarabá	58	-	-	10	580	-	-
Jasenie	263	27	30	279	94	11	157
Lom	256	-	-	81	316	-	-
Lopej	237	49	60	199	119	30	53
Michalová	253	75	154	342	74	45	29
Mýto	270	47	93	130	208	72	49
Nemecká	303	32	31	400	76	8	155
Osrblie	30	-	-	97	31	-	-
Podbrez.	neevíd.		57	550	-	10	73

Pohorelá	307	38	2	650	47	-	3 095
P.Polhora	312	78	80	430	73	19	73
Predajná	250	25	61	336	74	18	68
Ráztoka	74	22	25	77	96	32	67
Sihla	51	27	11	55	93	2	120
Štiavnička	190	466	274	300	63	91	5
Šumiac	371	28	6	369	100	2	1 132
Telgárt	314	56	92	385	82	24	95
Valkovňa	150	-	1	81	185	1	2 737
Zámostie	79	14	27	67	118	40	103
Závadka	330	-	-	615	54	-	-

ZÁVER

Okres Banská Bystrica

Oproti roku 2002:

- objem finančných prostriedkov na dopĺňovanie KF sa celkove mierne zvýšil
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na dopĺňovanie KF je na tej istej úrovni
- počet stagnujúcich knižníc knižníc je rovnaký, jedna knižnica oživila činnosť, jedna stagnujúca pribudla
- jedna knižnica bola odprofesionalizovaná, čím sa znížil počet profesionalizovaných knižníc okresu na 1 a v tomto roku nevykazovala žiadnu činnosť (ročná stagnácia z dôvodu generálnej rekonštrukcie priestorov knižnice)
- veľká fluktuácia knihovníkov – zmena bola v 7 knižniciach
- 1 knižnica sa presťahovala do lepších priestorov
- celkový počet výpožičiek aj používateľov klesol (mierne navýšenie v kategórii neprofesionalizovaných knižníc je spôsobené presunom knižníc)

Z uvedeného rozboru vyplýva, že **činnosť knižníc sa oproti roku 2002 zhoršila**. Celkové zvýšenie objemu finančných prostriedkov spôsobila vlastne jedna knižnica (Vlkanová – 54 000), ktorá má absolútne najväčší prísun finančných prostriedkov zo všetkých knižníc oboch okresov, včítane mestskej knižnice.

V tomto roku úplne vypadla kategória profesionalizovaných knižníc (žiadny nákup, žiadna činnosť, zníženie počtu), čo sa odrazilo v celkovom poklese výpožičiek aj používateľov.

Nepriaznivo ovplyvnila kvalitu činnosti zvýšená fluktuácia oproti minulým rokom. Vo viacerých obciach bola funkcia knihovníka vykonávaná v rámci verejnoprospešných prác alebo v rámci hodín, ktoré musel nezamestnaný povinne a zadarmo odpracovať, t.j. chýbal záujem, motivácia a perspektíva.

Okres Brezno:

Oproti roku 2002:

- celkový objem pridelených finančných prostriedkov na nákup KF stúpol
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na nákup KF sa zvýšil o 4, nenakupovalo sa najmä vo veľkých, bývalých profesionálnych knižniciach
- odprofesionalizovaná bola 1 knižnica
- počet stagnujúcich knižníc sa znížil o 1
- 4 knižnice z 5 sa presťahovali do lepších priestorov
- celkový počet výpožičiek a používateľov klesol vo všetkých kategóriách (mierne zvýšenie v neprof. kn. je spôsobené presunom)

Dá sa konštatovať, že aj v tomto okrese došlo k **zhoršeniu činnosti knižníc oproti roku 2002**. Celkové zvýšenie prostriedkov na nákup KF je z dôvodu zvýšenia oproti minulému roku v MsK Brezno. Aj tak je to však absolútne nepostačujúce zvýšenie (1,8 Sk na 1 obyv.). Okrem toho v prof. aj neprof. knižniciach bol zaznamenaný pokles pridelených finančných prostriedkov.

Alarmujúca je situácia vo veľkých, bývalých profesionalizovaných horehronských knižniciach. Jednak bola ďalšia knižnica odprofesionalizovaná a v troch z nich nedostali žiadne alebo minimálne finančné prostriedky na nákup (Šumiac, Pohorelá – 400 korún, Závadka), i keď v prvých dvoch menovaných je aspoň činnosť vyhovujúca. V ďalších bol realizovaný nákup, ale výsledky nie sú adekvátne (Pohronská Polhora, Heľpa).

Je potešiteľné, že 4 knižnice sa presťahovali do lepších priestorov, sťahovanie knižnice však obyčajne na dlhší čas paralyzuje výpožičné služby pre verejnosť (od dvoch mesiacov v Štiavničke až po jeden rok v Závadke).

Zhrnutie

Vymenované problémy spôsobujú, že ešte mnohé knižnice zápasia so základnými predpokladmi dobrého fungovania a nie sú vytvorené podmienky na rozvíjanie vyšších odborných aktivít a činností. V dnešnej informačnej dobe majú knižnice okrem kvalitných základných služieb poskytnúť aj prístup k informáciám na základe informačných a komunikačných technológií. A v tomto smere sa zatiaľ urobili veľmi malé pokroky. Ostáva len dúfať, že v budúcnosti sa táto oblasť bude rozvíjať rýchlejšie, že k tomu budú vytvorené všetky podmienky zo strany obcí - zriaďovateľov až po vládu.